

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Covid 19 Pandemi Döneminde Uygulanan Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Görüşleri

Saadet Bartan¹

Özet

Bu araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseni benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu uzaktan eğitim sürecinde görev yapan 10 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşmeler online olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veriler araştırmacı tarafından oluşturulan 7 açık uçlu sorudan alınan cevaplar doğrultusunda toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmada, öğretmenler okul öncesi dönemde uzaktan eğitimin çok uygulanabilir olmadığını fakat pandemi gibi olumsuz süreçlerde uygulanabileceğini belirtmişlerdir. Bu süreçte velilerin öğretmen ve çocuklar arasında önemli bir bağlantı olduğu, veli iletişimlerinin olumlu ve olumsuz yönde farklılaştığı elde edilen bulgular arasındadır. Öğretmenlerin dijital yeterlilik ve teknoloji kullanımı gibi beceri alanlarına sahip olmaları gerekliliği ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde planlama noktasında sorun yaşamadıkları fakat değerlendirme konusunda problem yaşadıkları araştırmanın öne çıkan bulgularındandır. Öğretmenlerin uzaktan eğitimi başarılı bir şekilde yürütebilme öz yeterliliğine sahip oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, okul öncesi eğitim, okul öncesi öğretmeni, uzaktan eğitim

Opinions of Preschool Teachers on the Distance Education Process Implemented During the Covid 19 Pandemic Period

Abstract

The aim of this research is to determine the views of preschool teachers about distance education applied during the pandemic process. The research was carried out by adopting the phenomenology pattern, one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 10 preschool teachers working in the distance education process. Semi-structured interviews were conducted online with the participants in the study. In the study, the data were collected in line with the answers from 7 open-ended questions created by the researcher. The obtained data were analyzed by Content analysis method. In the study, the learners stated that distance education is not very applicable in the preschool period, but it can be applied in negative processes such as pandemics. In this process, it is among the findings that parents are an important link between teachers and children, and parent communication differs in positive and negative ways. It was stated that teachers should have skill areas such as digital competence and technology

¹Öğretim görevlisi,Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi,Gediz Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, saadet.bartan@ksbu.edu.tr, ORCID:0000-0002-1989-1339

use. In addition, it is one of the prominent findings of the research that teachers do not have problems in planning in the distance education process, but they have problems in evaluation. It has been determined that teachers have the self-efficacy of successfully conducting distance education.

Keywords: Covid-19, distance education, preschool education, preschool teacher

Giriş

Gelişimin ve değişimin hızla gerçekleştiği günümüzde eğitim alanının da bu değişim sürecinden etkilendiği bilinmektedir. Bu değişim süreci, eğitim için kullanılan farklı yöntem ve kavramların literatürde yer almasını sağlamıştır. Bu doğrultuda eğitim alanında online eğitim, eğitimin sürekliliği ve bireysel- zamansız eğitim kavramlarıyla bağlantılı olarak da uzaktan eğitim kavramı ortaya çıkmıştır (Gülner, 2003). Uzaktan eğitim ile insanların iletişim ihtiyaçları ve gelişen bilgi teknolojilerini takip etmeyi ve teknolojinin bu doğrultuda kullanılmasını mümkün kılmaktadır (İşman, 2008). Uzaktan eğitimin 19. yüzyılda öğretmenlerin posta yoluyla öğrencilerine ödev, öğretim materyali, ders çıktıları vb. içerikleri ilettikleri ve yine posta yoluyla öğrenci dönütlerini almaları ile başlayan süreci eğitimin-öğretimin sürekliliği doğrultusunda günümüzde de gelişen iletişim araçları ile devam etmektedir (Akkaş, Ocak & Ocak, 2020).

Yaşanılan pandemi süreciyle birlikte önemini ve etkisini artan, öğrenen ve öğretmenin fiziksel olarak farklı ortamlarda yürüttükleri eğitim sürecini ifade eden uzaktan eğitim kavramı (Akdemir, 2011), tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de aktif olarak kullanılmaktadır. 2019 yılı sonlarında Çin 'nin Wuhan kentinde ilk olarak ortaya çıkan Covid 19 pandemisi hızlı bir yayılım göstererek küresel bir salgın olarak betimlenmiştir. Bu salgınla birlikte birçok kurum, kuruluş ve toplumsal yapı; sağlık, eğitim, sosyo-kültürel aktivite alanları, küresel olarak yayılımı kontrol altına almak için kısıtlamalar ve düzenlemeler yapma zorunluluğunda kalmıştır (WHO, 2020). Bu önlemler tüm kurumlarda uygulanması ön görülen tedbirlerin gündeme gelmesini sağlamıştır. Eğitim kurumlarında da bu doğrultuda önlemler alınmış okulların kapatılması ve uzaktan eğitim yoluyla eğitim –öğretimin devam ettirilmesi gibi önlemler konuşulmaya başlanmıştır. Gelinen noktada tüm ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de yüz yüze eğitim uygulamaları sonlandırılmış, milyonlarca öğrenci açık ve uzaktan eğitim uygulamaları ile eğitim-öğretim faaliyetlerini devam ettirmek durumunda kalmıştır (Can, 2020). Ülkemizde ise bu süreçte yüz yüze eğitime ara verilmiş, her türlü eğitim öğretim faaliyeti bakanlığın belirlediği iletişim araçları yolu ile yürütülmeye başlanmıştır.

Gelişimin önemli bir bölümünü oluşturan okul öncesi dönem, kişinin yaşama dair becerilerinin büyük kısmını edindiği evredir. Bu süreç, çocuğun gelişiminin yakından takip

edildiği ve desteklendiği kritik bir zaman dilimini kapsamaktadır. Dönem itibari ile oyun döneminde olan okul öncesi dönem çocukların eğitim süreci, tüm gelişim alanlarını destekleyecek etkinlikler doğrultusunda şekillenmektedir (Tarkoçin, Alagöz & Boğa, 2020). Ortaya çıkan pandemi süreci bu yaş dönemi çocukların daha çok ev ortamında ve iç mekânlarda zaman geçirmelerine sebep olmuş ve bu durumun olumsuz etkileri yapılan birçok çalışma ile ortaya konulmuştur (Akoğlu & Karaaslan, 2020; Çaykuş & Çaykuş, 2020; Demir Öztürk, Kuru & Demir Yıldız, 2020; Mart & Kesicioğlu, 2020, Civelek & Uyanık,2020). Covid 19 tedbirleri kapsamında diğer eğitim-öğretim kademelerinde olduğu gibi okul öncesi eğitim kurumlarında da uzaktan eğitim yoluyla eğitim süreci devam ettirilmiştir. Mart 2020 de birçok hükümet covid 19 un yayılmasını kontrol etmek için özel ve kamu işletmelerinin, eğitim kurumlarının ve işletmenin hizmetlerinde sınırlandırmalar getirmiştir. Eğitimin tüm kademelerinde olduğu gibi okul öncesi eğitim kurumlarının uygulama ve yürütme süreçlerinde uzaktan eğitim, çevrimiçi eğitim gibi farklı yöntemlerle süreç devam ettirilmiştir. Erken çocukluk uzmanları sosyal mesafe, hijyen ve farklı uygulama protokollerini hızla uyum sağlamak ve uygulamak durumunda kalmışlardır (Atiles vd., 2021).

Okul öncesi dönemde çocukların aile ortamlarından sonra karşılaştıkları ilk kurumsal ortam okul öncesi eğitim kurumları, ilk kişi ise okul öncesi öğretmendir. Okul öncesi öğretmenin, çocukların gelişim özelliklerini bilmesi, somut yaşantılar yoluyla öğrenmelerini desteklemesi, olabildiğince çok duyuya hitap etmesi, eğitim sürecini zenginleştirici olanaklar sunması, çocukların bireysel farklılıkları doğrultusunda planlama ve değerlendirme yapması, öğrenme sürecinde çeşitli yöntem, teknik stratejisine sahip olması ve değişime gelişime açık olması gerekmektedir (Dağlıoğlu, 2018). Okul öncesi dönem çocuğunun gelişimi, içinde bulunduğu ortam ve toplum yapısından etkilenmektedir. Bu doğrultuda toplumsal olarak yaşanan tüm durumlar öncelikli olarak okul öncesi dönem çocuğunu etkilemektedir. Pandemi süreci ile birlikte alınan tedbirler kapsamında okul öncesi eğitim kademesi dahil tüm eğitim kademelerinde uzaktan eğitim yoluyla eğitim-öğretim faaliyetleri devam etmiştir. Okul öncesi öğretmenleri ile birlikte tüm öğretmenler bir anda tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi koşulları ile alışık olmadıkları bir sürecin etkisine girmiş ve uygulamış oldukları eğitim-öğretim programlarını, kullandıkları materyal ve öğretim stratejilerini yeni normal denilen uzaktan eğitim sürecine uygun hale getirme durumunda kalmıştır (Ünal, Bulunuz, 2020). Uzaktan eğitim sürecini yeni teknolojik beceriler edinerek uygulayan öğretmenlerin bu süreçteki görüşleri ve bakış açılarının uzaktan eğitim sürecinin verimliliğini etkileyen en önemli unsur olduğu düşünülmektedir.

Alanyazın incelendiğinde uzaktan eğitimin öğretmen adayları tarafından değerlendirmesine yönelik çalışmalar (Duban ve Şen, 2020; Karakuş, Ucuzsatar, Karacaoğlu, Esendemir ve Bayraktar, 2020, Arı ve Kanat, 2020, Er Türküresin 2020, Kaleli-Yılmaz ve Güven, 2015, Yadigar, 2010, Mercan,2018, Erfidan,2019, Özgöl, Sarıkaya ve Öztürk 2017, Düzgün ve Sulak 2020) olduğu görülmektedir. Aynı zamanda farklı branş öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ortaya koymaya çalışan çalışmalar (Ayaz Töral, 2021; Bakioğlu, & Çevik, 2020; Bayburtlu, Çakın, & Akyavuz, 2020; Çiftçi & Aydın, 2020; Orhan & Beyhan, 2020; Yurtbakan, & Akyıldız, 2020; Ünal ve Bulunuz, 2020) olduğu görülmektedir. Yapılan taramalarda okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine yönelik sınırlı çalışmaya rastlanmıştır (Aral, Kadan 2021). Eğitimin temel basamağını oluşturan okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim süreci hakkındaki düşünceleri, uzaktan eğitimin okul öncesi eğitime sunduğu avantajlar ve dezavantajları, uzaktan eğitim sürecinde yaşanan problemler hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi önem teşkil etmektedir. Bu kapsamda araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırma kapsamında belirlenen alt problemler şu şekildedir.

- Okul öncesi öğretmenlerinin pandemi sürecinde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarına bakış açıları nasıldır?
- Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim uygulamaları sürecinde yaşadıkları problemler nelerdir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde ailenin rolü hakkındaki düşünceleri nelerdir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecini verimli bir şekilde yürütebilmek için sahip olmaları gereken becerilere ilişkin düşünceleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni ile yürütülmüştür. Olgu bilim, yaşanmış deneyimi değerlendirmeye odaklanan tamamen yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada olgu bilim yönteminin seçim nedeni; araştırmanın amacı olan uzaktan eğitim hakkında okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri, yaşanan zorluklar,

çözüm önerileri konusunda derinlemesine bilgi sahibi olmaktır. Bu doğrultuda temalar ve kodlar oluşturulmuş ve içerik analizi yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Covid 19 Pandemi sürecinde aktif olarak uzaktan eğitim faaliyetlerinde bulunan ve eğitim –öğretim sürecini uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştiren 10 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi, çalışmada en kolay şekilde verilerin elde edileceği bireylerin seçildiği, katılımın gönüllülük esasına dayandığı örneklem belirleme türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışma grubu belirlenirken katılımcıların okul öncesi öğretmeni olmaları, aktif olarak öğretmenlik yapıyor olmaları ve uzaktan eğitim sürecini deneyimlemiş olmalarına dikkat edilmiştir. Katılımcıların tamamı kadın öğretmenlerden oluşmaktadır. Katılımcıların hizmet sürelerine bakıldığında ise; 2 katılımcının 1-5 yıl arasında, 5 katılımcının 5-10 yıl arasında, 3 katılımcının ise 10 yıl ve üzeri hizmet yılı olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine bakıldığında ise 7 katılımcının ilkokula bağlı anasınıflarında, 3 ünün ise bağımsız anaokullarında görev yaptığı belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Olgu bilim çalışmalarında verilerin toplanması için genellikle görüşme yöntemi kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu araştırma kapsamında da veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme formu için hazırlanan sorular alan yazın incelenerek oluşturulmuştur. Bu doğrultuda araştırmacı tarafından soru havuzu oluşturulmuş ve sorular benzer ve farklı özellikleri dikkate alınarak düzenlenmiştir. 2 alan uzmanı tarafından sorular değerlendirilmiştir. Oluşturulan sorularla pilot uygulama yapılmıştır. Sorulara alınan cevaplar doğrultusunda görüşme soruları yapılandırılmıştır. Değerlendirmeler sonucunda 7 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında toplanan veriler Pandemi süreci sebebiyle dijital ortamda gerçekleşen bire bir görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşmeler ortalama 20dk. sürmüştür. Tüm katılımcıların gönüllülük esasıyla çalışmaya katılmışlardır.

Veri Analizi

Araştırma kapsamında yapılan görüşmeler katılımcının izni ile kayıt edilmiş ve sonrasında görüşmelerin tamamı transkript edilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde asıl amaç, elde edilen verileri açıklamak ve bu doğrultuda ilgili kavram ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım, Şimşek, 2006). Araştırma sorularına verilen cevaplar doğrultusunda sistematik olarak kodlar oluşturulmuş ve bu kodlardan benzer özellikler gösterenler

bir araya getirilerek kategoriler ve en sonda da temalar oluşturulmuştur. Temalar ve kodlar oluşturulduktan sonra ikinci bir uzman görüşüne başvurulmuş ve fikir birliğine varılmıştır. Temalar katılımcıların cevaplarından alıntılar yapılarak örneklendirilmiştir. Katılımcı öğretmenlerin isimleri kullanılmamış Ö1,Ö2, şeklinde kodlanmıştır. Yapılan eşleştirmeler doğrultusunda bulgulara ulaşılmıştır.

İnanırlık

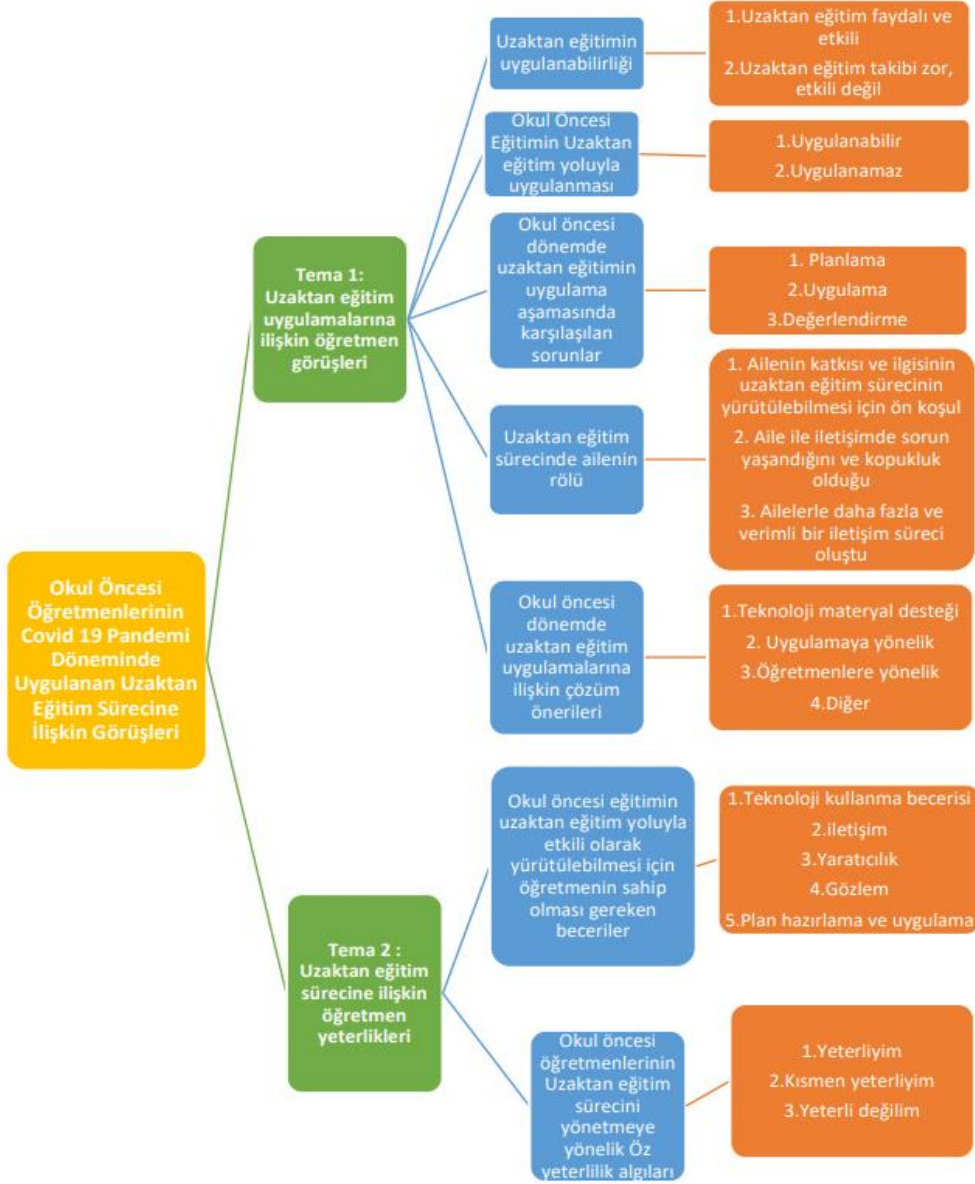
Araştırmanın inanırlığı için bazı uygulamalar gerçekleştirilmiştir. İlk olarak görüşme soruları hazırlanırken ilgili alan yazını incelenmiş ve veri toplama aracında yer alacak görüşme soruları oluşturulmuştur. Veri toplama aracında yer alan sorular için erken çocukluk eğitimi alan uzmanı bir akademisyenden uzman görüşü alınmış ve bu sorulara son hali verilmiştir. İkinci olarak soruların anlaşılıp anlaşılmaması hususunda pilot bir uygulama yapılarak sorular kontrol edilmiştir. Üçüncü olarak verilerin kodlanmasında dış kodlayıcı yöntemine başvurulmuş alan uzmanı bir akademisyen ile ikinci kez kodlama yapılmış ve uzlaşma sağlanmıştır. Dördüncü olarak görüşmeler sırasında toplanan verilere yorum katılmadan, öğretmenlerin ifadeleri doğrudan alıntılama yolu ile okuyuculara sunulmuştur. Son olarak yapılan görüşmeler ve bu görüşmelerin yazıya dönüştürülmüş transkriptleri kayıt altında tutulmaktadır.

Bulgular

Araştırma kapsamında yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler analiz edilmiştir. Analiz sonucunda oluşturulan kodlar ve temalar katılımcı öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplarla örneklendirilmiştir. Temalar ve kodlara ilişkin cevaplar tablolastırılarak sunulmuştur. Bu doğrultuda uzaktan eğitim ve uzaktan eğitim süreci ile ilgili olarak 22 kod 7 kategori ve 2 tema oluşturulmuştur. Oluşturulan temalar; Tema 1, uzaktan eğitim sürecine ilişkin öğretmen görüşleri, Tema 2 ise uzaktan eğitim sürecine ilişkin öğretmen yeterlikleri olarak belirlenmiştir. Oluşturulan tema, kategori ve kodların ilişki şeması Şekil 1 de sunulmuştur.

Şekil 1

Bulgulara İlişkin Genel Görünüm

Tema 1: Uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri doğrultusunda; 5 kategori oluşmuştur.

1. Uzaktan eğitimin uygulanabilirliği
2. Okul öncesi eğitimin uzaktan eğitim yoluyla uygulanması
3. Okul öncesi dönemde uzaktan eğitimin süreç aşamasında karşılaşılan sorunlar
4. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen-veli ilişkileri

5. Okul öncesi dönemde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin çözüm önerileri. Kategorileri belirlenmiştir.

Katılımcıların uzaktan eğitim hakkındaki düşüncelerini belirleyebilmek için yöneltilen “*Uzaktan eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?*” sorusuna verilen cevaplar analiz edilmiştir. Alınan cevaplar doğrultusunda uzaktan eğitimin uygulanabilir ve uygulanamaz olduğu yönünde iki kod altında yanıtlar toplanmıştır.

Tablo 1

Uzaktan Eğitimin Uygulanabilirliği Kategorisine İlişkin Görüşler

Kodlar	f	Örnek İfadeler
Uzaktan eğitim faydalı ve etkili	6	Ö1: Can güvenliği söz konusu olduğu için gerekli
	Ö1,	Ö6:Zorunda haller dışında uygulanmasının okul öncesi kademesinde gelişim geriliklerine, çocukluk ve ergenlik döneminde de yine özellikle sosyal gelişimin olması gerekenden daha az gelişmesine neden olacağını düşünüyorum. Ancak yetişkinlik döneminde bireyin kendisini geliştirme isteğini ve edinmek istediği bilgiyi en ekonomik ve en kolay yoldan düzenli bir sistemle almasına olanak sağlayacaktır. Bunun dışında psikomotor becerilerin hem kazanımında hem de öğretiminde yine aksaklıklar yaşanacaktır uzaktan eğitimle birlikte.
	Ö2,	Ö8:Takibi tam sağlanırsa etkili ve faydalı bir yöntem
	Ö6,	
	Ö7,	
	Ö8.	
Uzaktan eğitim takibi zor, etkili değil	Ö10	Ö3: ...uzaktan eğitimi yüzyüze eğitim kadar faydalı bulmuyorum
	4	Ö4: Bir okul öncesi öğretmeni olarak kendi verdiğim derslerde gerçekten zorlanıyorum, küçük yaş grubu için hem bilgisayardan onları yönlendirmek hem onların anlamları sağlamak hem de dönütlerini almak zorlayıcı oluyor.
	Ö3,	Ö5:Bu süreç için yapılabilecek en iyimser seçenek. Yüz yüze eğitime göre çok daha zor.
	Ö4,	Ö:7Uzaktan eğitim sürecinin verimli hale getirilmeye çalışıldığı ancak yeterli olumlu çıktının alınmadığını düşünüyorum
	Ö5, Ö9	

Tablo 1 incelendiğinde verilen cevapların frekans dağılımlarının; Uzaktan eğitimin etkili ve verimli bir yöntem olduğu boyutunda 6 öğretmenin (Ö1,Ö2,Ö5,Ö7,Ö8.Ö10) Uzaktan eğitimin takibinin zor, dönüt alınmasının ve etkililiğinin yetersiz olduğu boyutunda 4 öğretmenin (Ö3,Ö4,Ö6,Ö9,) şeklinde olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitimin bir zorunluluk olduğunu ifade eden: Ö2: *Pandemi süreci için olmazsa olmaz bir durum.* şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Ö6: *zorunda haller dışında uygulanmasının okul öncesi kademesinde gelişim geriliklerine, çocukluk ve ergenlik döneminde de yine özellikle sosyal gelişimin olması gerekenden daha az gelişmesine neden olacağını düşünüyorum. Ancak yetişkinlik döneminde bireyin kendisini geliştirme isteğini ve edinmek istediği bilgiyi en ekonomik ve en kolay yoldan düzenli bir sistemle almasına olanak sağlayacaktır. Bunun dışında psikomotor becerilerin hem kazanımında hem de öğretiminde yine aksaklıklar yaşanacaktır uzaktan eğitimle birlikte.* Şeklindeki ifadesi ile okul öncesi dönem uzaktan eğitimin olumsuz durumlarına vurgu yapmakla birlikte yetişkinler için kişisel gelişime

oldukça destek sağlayan bir yöntem olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde Ö8: *Takibi tam sağlanırsa etkili ve faydalı bir yöntem* şeklindeki ifadesi ile uzaktan eğitimin etkililiğini sağlamak için takibin önemine vurgu yaptığı görülmektedir. Uzaktan eğitimin uygulanamaz olduğunu belirten Ö9: *Veli ve öğrencilere ulaşmak çok zor...* şeklindeki ifadesiyle uzaktan eğitimin mümkün olmayacağını veli ve çocuğa ulaşmanın zorluğunu ifade etmiştir.

Katılımcıların okul öncesi eğitiminin uzaktan yapılması konusundaki görüşlerini belirlemeye yönelik sorulan *Okul Öncesi Eğitimin Uzaktan eğitim yoluyla uygulanması hakkında ne düşünüyorsunuz?* Sorusuna verilen cevaplar analiz edilmiş okul öncesi eğitimin uzaktan eğitim yoluyla uygulanabilir ve uzaktan eğitim yoluyla uygulanamaz olduğu yönünde kodlar oluşturulmuştur. Okul Öncesi Eğitimin Uzaktan eğitim yoluyla uygulanması kategorisine ait yanıtlar ve kodlar Tablo 2 de verilmiştir.

Tablo 2

Okul Öncesi Eğitimin Uzaktan Eğitim Yoluyla Uygulanması Kategorisine İlişkin Görüşler

Kodlar	f	Örnek İfadeler
Uygulanabilir	5	Ö3: Okul öncesi eğitimin uzaktan verilmesi pandemi koşullarında oldukça doğru bir karar. Pandemi biter bitmez yüzyüze eğitimin başlamasını istiyorum.
	Ö3,	Ö7: Tecrübe edinip yaşayan biri olarak internetin olumlu kullanılması aile ile etkileşimin daha da artması ve velilerin bu konuda daha aktif olarak çocukların eğitim hayatlarında daha fazla yer alması noktasında iyi olduğunu
	Ö5,	Ö8: Etkinlik saatlerinin sınırlı olması uygulamayı kolaylaştırıyor. Eba da yayınlanan içerikler çocuklara katkı sağlıyor onlarla ödevlendirebiliyoruz.
	Ö7,	
	Ö8,	
Uygulanamaz	5	Ö1: Okul öncesi kademesi için uzaktan eğitim amaç kazanımları tam olarak vermesi zor en önemlisi sosyal gelişim açısından pek çok kazanım kazandırılmıyor
	Ö1,	Ö2: Diğer kademelere göre oldukça zor olduğunu düşünüyorum. Çocuklara ekrana kilitlemenin doğruluğu konusunda soru işaretlerim var. Bu dönemde çocukların aktif olduğu etkinliklere katılması önemli. Fakat uzaktan eğitimle çok da mümkün olmuyor.
	Ö2,	
	Ö4,	
	Ö6,	
	Ö10	

Tablo 2 incelendiğinde alınan cevapların her iki kategoriye eşit olarak dağıldığı görülmektedir. Okul öncesi eğitimin uzaktan eğitim yolu ile uygulanabilir olduğu yönünde cevap veren Ö3: *Okul öncesi eğitimin uzaktan verilmesi pandemi koşullarında oldukça doğru bir karar. Pandemi biter bitmez yüzyüze eğitimin başlamasını istiyorum* şeklindeki ifadesi ile doğru bir karar olduğunu fakat yüz yüze eğitimin de bu dönemdeki önemine vurgu yapmıştır. Ö5: *okul öncesi uzaktan eğitime diğer kademeler gibi tabii ki geçmeliydi.* Şeklinde görüşü ile pandemi sürecinde okul öncesi eğitimin uzaktan yürütülmesi kararının doğruluğuna vurgu yapmıştır. Okul öncesi eğitimin uzaktan eğitim yoluyla uygulanmasının çocukların gelişim özelliklerini olumsuz

etkileyeceğini ifade eden Ö6: *çocukların sosyal duygusal gelişiminin en yüksek olduğu bu kritik yaşlarında sosyal çevre edinmemelerinin ve sadece görsel/işitsel iletişim kurma zorunluluğu içinde olmalarının ileride çok dezavantajını yaşayacaklarını düşünüyorum.* Şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı problemleri belirlemeye yönelik sorulan *Okul öncesi dönemde uzaktan eğitim sürecinde karşılaştığınız zorluklar nelerdir?* Sorusuna verilen cevaplar analiz edilmiş ve alınan cevaplar planlama, uygulama ve değerlendirme kodları ile eşleştirilmiştir. Okul öncesi dönemde uzaktan eğitimin uygulama aşamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin yanıtlar ve bu doğrultuda oluşturulan kodlar Tablo 3 de sunulmuştur

Tablo 3

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Yaşadıkları Problemler Kategorisine İlişkin Görüşler

Kodlar	f	Örnek İfadeler
Planlama	3	Ö2: Planlama yönünden zorlukları, daha önce alışık olmadığımız bir sistem olduğundan ve işimiz gereği çocuklarla yakın temasta bulunmamız gerekirken bu şekilde planlama yapmak zor oluyor.
	Ö2,	Ö3: Planlama aşamasında sıkıntılar çıkabiliyor. Her veli ve çocuk eğitimin
	Ö3,	kararlaştırıldığı saatte müsait olmayabiliyor.
	Ö6	Ö6: planlama aşamasında en zorlanılan kısmın her çocuğun evinde bireysel olarak yapabileceği ama aynı zamanda arkadaşları ve öğretmenleriyle etkileşim halinde olmasını sağlayacak ve aynı zamanda sosyal duygusal gelişimini destekleyecek etkinlikler planlamak olduğunu düşünüyorum.
	4	Ö4:planlama: bu açıdan zorluk yaşamıyorum. kendi planlarımı uyguluyorum ve onları uzaktan eğitime, çocuğu zorlamayacak ve çocuğu eğlendirecek şekilde düzenliyorum.
	Ö4,	Ö7: Planlama noktasında süreç biraz daha basitleştirerek ve etkinlikler azaltılarak
	Ö7,	yapılabilir
	Ö8,	Ö8:planlama noktasında sıkıntı yaşamıyorum hatta daha yoğun ve detaylı
	Ö9	bültenler hazırlıyorum yalnız sıkı takip gerektiriyor. Ö9:Bültenleri hazırlamak sorun olmuyor fakat zaman açısından oldukça yorucu oluyor
Uygulama	5	Ö3: Uygulama aşamasında en basitinden dokümanal etkinlikler daha geri planda kalıyor. Aktif bir etkileşim olduğunu düşünmüyorum. Bunun dışında teknik problemler yaşanabiliyor. Diğer küçük kardeşler eğitim sırasında etkinlik akışını bozabiliyor.
	Ö3,	Ö4: uygulama: çocuklar oyun etkinliklerini daha iyi yaparken örneğin sanat
	Ö4	etkinliklerinde birinin yönlendirmesine daha çok ihtiyaç duyuyorlar. bu gibi farklılıklar ve bunlara özgü ihtiyaçlar uzaktan eğitimde öğretmenleri zorluyor.
	Ö5,	Ö5: Planlama kısmında çok fazla sorun olmuyor fakat uygulama kısmı tamamen
	Ö6,	velinin keyfi ve isteğine kaldığı için katılım az olabiliyor. Böyle olduğu için takip etmek biraz zorlaşıyor
	Ö8	Ö6: Uygulama aşamasında da aynı şekilde yanında olduğu gibi gösterip yaptırmayı etkili kullanamama, vücut dilinin karşı tarafça anlaşılabilmesi, iletişim kopuklukları, çocukların evinde bulunmayan malzemeler süreci zorlaştıran unsurlardan akla ilk gelenler oluyor. Ö8:teknik sorunlardan dolayı kopmalar yaşayabiliyoruz herkese ulaşmada zorluk yaşıyorum ve ortak bir saat belirlemede

Tablo 3 (Devamı)*Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimde Yaşadıkları Problemler Kategorisine İlişkin Görüşler*

	Ö1: Değerlendirme yapmak zor süreci gözleme noktasında yetersiz kalıyor bazı aileler destek vermiyor ya da aileye hiç ulaşamıyor planlama noktasında sorun yaşamıyorum
5	Ö4: çocuklardan uzaktan eğitimle verimli bir geri dönüş aldığımı düşünmüyorum. Onlarla neyi yapıp neyi yapamadıklarımı konuşamıyorum. Anca velilerin gönderdikleri etkinlik fotoğraflarıyla iletişimimiz sınırlı kalıyor.
Değerlendirme	Ö6: değerlendirme süreci ise kısıtlı bir gözleme dayanıyor maalesef. normal okul süresinde yapılan gözlem ile günlük en fazla bir iki saat ekran önünde gözlemlemek çocuğun geçirdiği değişimleri gözlemlemeye olanak sağlamıyor. Yine aynı şekilde çocuğun evdeki davranışlarıyla okuldaki davranışları arasında güvenli alanından çıkmadığı ve ebeveynlerinin yakınlarında olduğu güveniyle birlikte değişiklikler göze çarpıyor.
Ö1,	Ö9: çocuğu velinin gönderdiği fotoğraf kadar değerlendiriyorum.
Ö4,	Ö10: kazanımları çocukların nasıl edindiklerine dair bilgimiz ya da değerlendirmemiz çok sınırlı eğer 2. Dönem de böyle devam edersek ilkökula hazır bulunuşluk noktasında kaygılıyım
Ö6,	
Ö9,	
Ö10	

Tablo 3 incelendiğinde genel olarak öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde tüm alt boyutlarda zorlandıkları görülmektedir. Planlama noktasında zorluk yaşayan Ö6: *planlama aşamasında en zorlanılan kısmın her çocuğun evinde bireysel olarak yapabileceği ama aynı zamanda arkadaşları ve öğretmenleriyle etkileşim halinde olmasını sağlayacak ve aynı zamanda sosyal duygusal gelişimini destekleyecek etkinlikler planlamak olduğunu düşünüyorum.* Şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Planlamada sorun yaşamadığını belirten Ö10: *planlama süreci şekillendiren önemli bir unsur ve çocukların gelişim özellikleri göz önüne alındığında rahatlıkla hazırlanabiliyor* şeklinde ifade etmiştir. Özellikle uygulama ve değerlendirme alt boyutlarında tüm öğretmenler çeşitli zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Uygulama sürecinde veli faktörünün etkisini ifade eden Ö5: *Planlama kısmında çok fazla sorun olmuyor fakat uygulama kısmı tamamen velinin keyfi ve isteğine kaldığı için katılım az olabiliyor. Böyle olduğu için takip etmek biraz zorlaşıyor* şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Değerlendirme boyutunda yaşanan zorluğu Ö8: *Amacımıza ulaşabiliyor muyuz? aile destek olduğu için gözlemleyemiyorum çok iyi değerlendiremiyorum, gelişim raporlarını nasıl oluşturacağız hala aklımda büyük bir sorun* şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Katılımcıların uzaktan eğitim sürecinde veli ile iletişim şekillerinin ne boyutta etkilendiğini belirlemeye yönelik sorulan *Uzaktan eğitim sürecinde kurulmuş olan öğretmen-veli ilişkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?* Sorusuna verilen cevaplar analiz edilmiş ve kodlar oluşturulmuştur.

Veli-Öğretmen İletişimi kategorisine ilişkin görüşler kategorisine ilişkin yanıtlar ve kodlar Tablo 4 de verilmiştir.

Tablo 4

Uzaktan Eğitimde Öğretmen Veli İletişimi Kategorisine İlişkin Görüşler

Kodlar	f	Örnek İfadeler
Ailenin katkısı ve ilgisinin uzaktan eğitim sürecinin yürütülebilmesi için ön koşul olduğunu ifade eden cevaplar	4 Ö2, Ö5, Ö9, Ö10	Ö2: Uzaktan eğitimin, ailenin katkısının olmadığı durumlarda yürümeyecek bir sistem olduğunu düşünüyorum. Aileler genellikle çocukları evde olduğu için şikâyet halindedir ve destekleyici olmuyorlar, Ö5: uzaktan eğitim sürecinde aile olan iletişim normal şartlara göre daha fazla oluyor böyle de olması gerekiyor hem veliyi hem çocuğu okuldan koparmamak için.
Aile ile iletişimde sorun yaşadığını ve kopukluk olduğunu ifade eden öğretmen cevapları	2 Ö4, Ö8	Ö8:Aile ile iletişim yüz yüze eğitimle kıyaslanamaz ..Yüz yüze de anında dönüt verebiliyorduk değerlendirme ve müdahale etmede ama uzaktan çok zor ..veli seni eğitim sistemini anlamıyor ve bu durum senin uygulamalarına yansıyor
Ailelerle daha fazla ve verimli bir iletişim sürecinde olduklarını belirten öğretmen cevapları	4 Ö1, Ö3, Ö6, Ö7	Ö1: Ailelerle iletişim çok daha fazla ancak ulaşabildiklerimle, bazı aileler surece katılmıyor ya da kısmen katılıyor bazıları katılsa da yetersiz kalıyor, Ö3: Uzaktan eğitim sürecinde aileler ile yüzyüze eğitim sürecinden daha fazla görüşülüyor. Bu yönden avantajlı olduğunu düşünüyorum. Yüzyüze eğitimde çocuğuyla yeterince ilgilenmeyen bazı veliler uzaktan eğitimde sorumluluk alabiliyor. Bazı velilerle hiçbir şekilde iletişim kurulamıyor. Bunun dışında çocuklar aileleriyle eskisine nazaran daha verimli vakit geçiriyor diye düşünüyorum

Tablo 4 incelendiğinde ailenin katkısı ve ilgisinin uzaktan eğitim sürecinin yürütülebilmesi için ön koşul olduğunu ifade eden cevaplara ulaşılmıştır. Bu doğrultuda Ö2: *Uzaktan eğitimin, ailenin katkısının olmadığı durumlarda yürümeyecek bir sistem olduğunu düşünüyorum. Aileler genellikle çocukları evde olduğu için şikâyet halindedir ve destekleyici olmuyorlar, Ö5: uzaktan eğitim sürecinde aile olan iletişim normal şartlara göre daha fazla oluyor böyle de olması gerekiyor hem veliyi hem çocuğu okuldan koparmamak için. Ö9:Bana dönüt veren velilerle iyi ilişkiler kurabiliyorum. Sürecin tamamı aile katılımı şeklinde yürütülüyor zaten aile kesinlikle olmazsa olmaz bu sistemde, Ö10:aile bir köprü görevi görüyor bu süreçte ama iletişim noktasında sıkıntılar olabiliyor* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Aile ile iletişimde sorun yaşadığını ve kopukluk olduğunu ifade eden katılımcılardan Ö4: *öğretmenler ve aileler arası ilişki etkinlik için malzeme isteme ile sınırlı kalıyor. ya da diğer bakış açısıyla çocuğun internete bağlanamaması, derse bilgisayardan girmek istememesi vs. çocukların sorunları veliler tarafından öğretmenlere iletiliyor. Ö8:Aile ile iletişim yüz yüze eğitimle kıyaslanamaz ..Yüz yüze de anında dönüt verebiliyorduk değerlendirme ve müdahale etmede ama*

uzaktan çok zor ..veli seni eğitim sistemini anlamıyor ve bu durum senin uygulamalarına yansıyor. Şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir

Ailelerle daha fazla ve verimli bir iletişim sürecinde olduklarını belirten öğretmenlerden Ö1: Ailelerle iletişim çok daha fazla ancak ulaşabildiklerimle bazı aileler surece katılmıyor ya da kısmen katılıyor bazıları katılsa da yetersiz kalıyor,Ö3: Uzaktan eğitim sürecinde aileler ile yüzyüze eğitim sürecinden daha fazla görüşülüyor. Bu yönden avantajlı olduğunu düşünüyorum. Yüzyüze eğitimde çocuğuyla yeterince ilgilenmeyen bazı veliler uzaktan eğitimde sorumluluk alabiliyor. Bazı velilerle hiçbir şekilde iletişim kurulamıyor. Bunun dışında çocuklar aileleriyle eskisine nazaran daha verimli vakit geçiriyor diye düşünüyorum Ö6: Ailelerle daha uzun süreler iletişim kurmak gerekiyor bu süreçte ve çocukla öğretmenin arasında köprü görevi görüyor aile bir nevi. ayrıca çocukların evde uygulaması gereken etkinliği veliye anlatma süreci de çocuğa anlatıp yaptırma sürecinden daha zorlu geçiyor şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.Ö7: Aileler uzaktan eğitimde öğretmenin çabasını görmek istiyor bunu da dile getiriyorlar. Sizin çabanızı gördüklerinde uzaktan eğitime aktif katılım sağlıyorlar. Ben velilerim ile ilişki bu süreçte pozitif yönde ilerlediğini düşünüyorum şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Katılımcıların uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklara ilişkin çözüm önerilerini belirlemeye yönelik yöneltilen *Okul öncesi dönemde uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?* Sorusuna ilişkin veriler cevaplar analiz edilmiştir. Alınan yanıtlar doğrultusunda Okul öncesi dönemde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin çözüm önerileri kategorisi oluşturulmuştur. Bu kategoriye ilişkin görüşler Tablo 5 de sunulmuştur

Tablo 5

Okul Öncesi Dönemde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Çözüm Önerileri Kategorisine İlişkin Görüşler

Kodlar	f	Örnek İfadeler
Teknoloji ve materyal desteği sağlanmasına ilişkin öneriler	4 Ö1, Ö3, Ö6, Ö8	Ö1: Ailelere teknolojik alt yapı desteği sunulması Ö3: İmkani olmayan her çocuğa tablet, pc yardımı yapılabilir. İnternet altyapısı bile olmayan yerlerde yaşayan çocuklarımız var. Onlar için bir çözüm önerisi düşünemiyorum. Ö6: Pandemi öncesi yurt dışında da uygulanan pek çok uzaktan eğitim uygulamalarında yapılan çocukların evlerine haftalık-aylık malzeme etkinlik kutusu gönderimi uzaktan eğitimin planlanmasını da uygulanmasını da kolaylaştıracak bir etmen olabilirdi Ö8:Teknolojik ve kaynak destek sağlanmalı herkese ve yaptırım mı getirilmeli bilmiyorum katılım artması için

Tablo 5 (Devamı)

Okul Öncesi Dönemde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Çözüm Önerileri Kategorisine İlişkin Görüşler

Günlük etkinlik sürecine yönelik öneriler	3 Ö2, Ö4, Ö6	Ö2: Sınıftaki çocuklar 5'er kişilik gruplar halinde alınabilir. Ders süreleri az ve sık olabilir. Ö4: uzun süreli ders saatleri olmamalı. çocukla sohbete dayalı dersler çoğunlukta olmalı. eğer çocuğa küçük kasları geliştirecek vb etkinlikler yapılacaksa bunu ders saatinde değil de, çocuk ailesi ile yapmalı; bitince de öğretmene süreci anlatmalı. sınıf(grup) dersleri haricinde çocukla birebir dersler planlanmalı ki; çocukla sesler karışmadan konuşulabilsin, çocuk anlaşıldığını hissetsin, kendini rahatça ifade etsin. Ö6: Tamamen uzaktan eğitime geçilmesinin, özellikle okul öncesi kademesinde, yanlış bir karar olduğunu düşünüyorum. Normal şartlar altında gerekli planlamaların yapılmasının ardından uzaktan eğitim sürecinin bir parçası olarak çocukların arkadaşları ve öğretmenleri ile yüz yüze görüşmelerinin olağanüstü durumun geçirilmesini kolaylaştırabilirdi.
Öğretmenlere yönelik öneriler	1 Ö5	Ö5: Öğretmenlere uzaktan eğitim ile ilgili hizmet içi eğitim verilebilir.
Diğer	3 Ö5, Ö9, Ö10	Ö5: Veliler ev öğretmenleri olarak daha yetkin hale getirilebilir. Okul öncesi eğitimin gerekliliğini anlatmak en temel nokta eğer bunun gerekliliğini anlatabilsek katılımı daha da arttırabiliriz ben bu süreçte katılım da sıkıntı yaşamıyorum fakat bu alanda yaşanan en temel sorunun okul öncesi eğitimin gerekliliğini uzaktan da olsa önemli olduğunu kavratmak olduğunu düşünüyorum. Ö9:Yüz yüze eğitime geçilmeli Ö10:okul öncesinde uzaktan eğitime yönelik hiçbir çözüm önerisi bulamıyorum tamamen okul öncesi eğitime aykırı bir sistem.

Tablo incelendiğinde katılımcılarının cevaplarının 4 kategori altında eşleştirildiği görülmektedir. Teknoloji ve materyal desteği sağlanmasına yönelik öneriler f(4) doğrultusunda cevap veren Ö3: *İmkani olmayan her çocuğa tablet, pc yardımı yapılabilir. İnternet altyapısı bile olmayan yerlerde yaşayan çocuklarımız var. Onlar için bir çözüm önerisi düşünemiyorum.* Şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik öneriler f(3) yönünde cevap veren Ö4: *uzun süreli ders saatleri olmamalı çocukla sohbete dayalı dersler çoğunlukta olmalı. eğer çocuğa küçük kasları geliştirecek vb etkinlikler yapılacaksa bunu ders saatinde değil de, çocuk ailesi ile yapmalı; bitince de öğretmene süreci anlatmalı. sınıf(grup) dersleri haricinde çocukla birebir dersler planlanmalı ki; çocukla sesler karışmadan konuşulabilsin, çocuk anlaşıldığını hissetsin, kendini rahatça ifade etsin.* Şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Öğretmenlerin gelişimini desteklemeye yönelik tek bir cevabın verildiği görülmektedir. Bu yönde görüşünü belirten Ö5: *Öğretmenlere uzaktan eğitim ile ilgili hizmet içi eğitim verilebilir* şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Bu görüşlerin dışında Öğretmenler velilerin eğitilmesi, okul öncesi eğitimin öneminin kavratılması, yüz yüze eğitime geçilmesi yönünde cevaplar verdikleri görülmektedir. Ayrıca katılımcılardan Ö10: *okul öncesinde uzaktan eğitime yönelik hiçbir çözüm*

önerisi bulamıyorum tamamen okul öncesi eğitime aykırı bir sistem. Şeklindeki görüşüyle okul öncesi eğitimde uzaktan eğitimin uygulanamayacağını ifade etmiştir.

Tema 2: Uzaktan eğitim sürecine ilişkin öğretmen yeterlikleri teması kapsamında 2 kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriler şu şekildedir:

1.Okul öncesi eğitimin uzaktan eğitim yoluyla etkili olarak yürütülebilmesi için öğretmenin sahip olması gereken beceriler,

2.Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecini yönetmeye yönelik öz yeterlilik algıları.

Okul öncesi eğitimin uzaktan eğitim yoluyla etkili olarak yürütülebilmesi için öğretmenin sahip olması gereken beceriler kategorisine ilişkin yanıtlar Tablo 6 da sunulmuştur.

Tablo 6

Okul Öncesi Eğitimin Uzaktan Eğitim Yoluyla Etkili Olarak Yürütülebilmesi İçin Öğretmenin Sahip Olması Gereken Beceriler Kategorisine İlişkin Görüşler

Kodlar	f	Örnek İfadeler
Teknoloji kullanma becerisi	8 Ö1, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	Ö2: Teknolojiyi çocukların ilgisini yüksek tutabilecek kadar kullanabilmeli, çocuğun ilgisini yüksek tutabilmek için dili işlevsel bir biçimde kullanabilmeli. Ö4: iyi bilgisayar kullanabilmeli. Etkin sunum hazırlamayı bilmeli. Etkinliklerini olduğu gibi değil uzaktan eğitime uygun şekilde yapmalı. Çocuklarla birebir ve grup iletişimleri iyi olmalı. Anında gelişen olaylarda kriz yönetimini yapabilmeli. Ö5: teknoloji yeterliliğine sahip olması bilgisayar araçları gibi teknolojik desteklerle çocuklar için eğlenceli içerikler oluşturup dijital ortamlarda bunları sunabilmeli Ö8:teknolojiyi nasıl kullanacağını bilmeli bu ön şart.
İletişim becerisi	7 Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10	Ö3: En başta çocuk ve aile çok iyi tanınmalı. İletişim becerileri çok iyi olmalı. Ö7: öğretmenin sözlü iletişim becerilerin gelişmiş olması gerek ki çocuklarla iletişim kurmasında ekran faktörünün engelleyiciliğini en aza indirmiş olsun. Ö9:Aile ile iletişimi sağlam ve doğru bir şekilde kurmalı
Yaratıcılık	3 Ö3, Ö6, Ö10	Ö6: Uzaktan eğitim sürecinde ise özellikle bu kadar yoğun stres altındayken çocukların nelere ne tepki verdiğini iyi gözlemlemeli ve uzaktan eğitim sürecini evin içinde ayrı bir saat dilimi olarak görülmesini sağlayarak çocuğun da bu eğitimlere samimiyetle yaklaşmasını sağlamalıdır. Bunun dışında öğretmenin sözlü iletişim becerilerin gelişmiş olması gerek ki çocuklarla iletişim kurmasında ekran faktörünün engelleyiciliğini en aza indirmiş olsun özellikle çocukların ulaşılabilirliği yüksek malzemelerle yapılacak etkinlik planlama konusunda kendini geliştirmeli ki çocuklar da etkinlik sürecine kolayca adapte olabilsin Ö10:araya çok fazla engel giriyor uzaktan eğitim sürecinde bunu aşmanın en etkili yolu ise sürekli yeni fikirler yeni etkinlikler üretmek
Gözlem	3 Ö1, Ö3, Ö6	Ö3: En başta çocuk ve aile çok iyi tanınmalı. İletişim becerileri çok iyi olmalı. Elindeki imkânları olabildiğince kullanabilmeli ve yaratıcı olmalı diye düşünüyorum. Ö6: Uzaktan eğitim sürecinde ise özellikle bu kadar yoğun stres altındayken çocukların nelere ne tepki verdiğini iyi gözlemlemeli ve uzaktan eğitim sürecini evin içinde ayrı bir saat dilimi olarak görülmesini sağlayarak çocuğun da bu eğitimlere samimiyetle yaklaşmasını sağlamalıdır.

Tablo 6 (Devamı)

Okul Öncesi Eğitimin Uzaktan Eğitim Yoluyla Etkili Olarak Yürütülebilmesi İçin Öğretmenin Sahip Olması Gereken Beceriler Kategorisine İlişkin Görüşler

Plan hazırlama-uygulama becerisi	3 Ö6,Ö7, Ö8	Ö7: En önemlisi teknoloji kullanımı ve bunun derslere yansıtılması. Velilerle iletişim, her zamankinden daha verimli bir plan hazırlama ve uygulama becerisi en önemlileri diye düşünüyorum.
----------------------------------	-------------------	--

Tablo 6 incelendiğinde alınan cevapların; teknoloji kullanma becerisi f(8), iletişim becerisi f(7), yaratıcılık f(3), gözlem f(3), plan hazırlama ve uygulama becerisi f(3) şeklinde 5 kod altında toplandığı görülmektedir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecini etkin bir şekilde yürütebilmeleri için teknoloji kullanma becerisine sahip olmaları gerektiğini *belirten Ö2: Teknolojiyi çocukların ilgisini yüksek tutabilecek kadar kullanabilmeli, çocuğun ilgisini yüksek tutabilmek için dili işlevsel bir biçimde kullanabilmeli. Benzer şekilde Ö4: iyi bilgisayar kullanabilmeli. Etkin sunum hazırlamayı bilmeli. Etkinliklerini olduğu gibi değil uzaktan eğitime uygun şekilde yapmalı. Çocuklarla birebir ve grup iletişimleri iyi olmalı. Anında gelişen olaylarda kriz yönetimini yapabilmeli* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin uzaktan eğitimde iletişim becerilerini de etkin bir şekilde kullanmaları gerektiği yönünde görüşlerini bildiren *Ö7: öğretmenin sözlü iletişim becerilerin gelişmiş olması gerek ki çocuklarla iletişim kurmasında ekran faktörünün engelleyiciliğini en aza indirmiş olsun. Ve Ö3: En başta çocuk ve aile çok iyi tanınmalı. İletişim becerileri çok iyi olmalı. Şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde farklı fikir ve etkinlikleri geliştirme yani yaratıcılık becerilerinin yüksek olması yönünde cevap veren Ö10: araya çok fazla engel giriyor uzaktan eğitim sürecinde bunu aşmanın en etkili yolu ise sürekli yeni fikirler yeni etkinlikler üretmek* şeklinde görüşünü belirtmektedir. Çocukları gözlemlemenin önemine vurgu yapan *Ö6: Uzaktan eğitim sürecinde ise özellikle bu kadar yoğun stres altındayken çocukların nelere ne tepki verdiğini iyi gözlemlemeli ve uzaktan eğitim sürecini evin içinde ayrı bir saat dilimi olarak görülmesini sağlayarak çocuğun da bu eğitimlere samimiyetle yaklaşmasını sağlamalıdır. Şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Öğretmenlerinin planlama hazırlama ve uygulama becerilerinin sürecin verimli bir şekilde yürütülmesi için önemli olduğunu ifade eden Ö6: Şimdiye kadar yerleşmiş hazır plan kullanımı alışkanlığı öğretmenlerin yaratıcılıklarını ve esnek fikir üretme kabiliyetlerini kaybetmelerine yol açıyor. aynı zamanda da sınıflarının dinamiklerini fark etmelerini engelliyor..... Özellikle çocukların ulaşılabilirliği yüksek malzemelerle yapılacak etkinlik planlama konusunda kendini geliştirmeli ki çocuklar da etkinlik sürecine kolayca adapte olabilsin. Şeklinde görüşünü ifade etmiştir.*

Katılımcı öğretmenlere Uzaktan eğitim sürecini etkili yürütebilme noktasında öz yeterliliklerini belirlemeye yönelik sorulan *Uzaktan eğitim etkili bir şekilde uygulanması noktasında kendinizi yeterli görüyor musunuz?* Sorusuna verilen cevaplar analiz edilmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecini yönetmeye yönelik öz yeterlilik algıları kategorisine ilişkin görüşleri Tablo 7 de sunulmuştur.

Tablo 7

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecini Yönetmeye Yönelik Öz Yeterlilik Algıları Kategorisine İlişkin Görüşler

Kodlar	f	Örnek İfadeler
Yeterliyim	5 Ö2, Ö4, Ö6, Ö9, Ö10	Ö4: Okul öncesi öğretmeni olarak verdiğim dersleri uzaktan eğitime uygun şekilde getiriyorum ve uygulamalarda kendimi yeterli görüyorum. Ö6: Şu an için yeteri kadar tecrübeye sahip olduğumu düşünüyorum. Ancak her gün uzaktan eğitimin, uygulamaların, uygulanacak stratejilerin üzerine yeni bilgilere ulaşıyoruz.
Kısmen yeterliyim	4 Ö1, Ö3, Ö7, Ö8	Ö1: Kısmen bu süreçle birlikte uzaktan eğitim hakkında kendimi geliştirmeye çalışıyorum Ö3: Uzaktan eğitim için kendimi tam anlamıyla yeterli görmüyorum. Okul öncesi eğitim akademik bilginin çocuklara direkt verildiği bir eğitim kademesi değil. Yüz yüze eğitimde çocukların daha fazla duyusuna hitap eden etkinliklerle öğretim sağlanabiliyor. Daha öncesinde uzaktan eğitime yönelik herhangi bir hizmet içi eğitim vs verilmedi. Bu sebeple kendimi tam anlamıyla yeterli hissetmiyorum. Ö9:Daha hızlı olabilirim planlama noktasında çok yavaş kalıyorum çok zamanımı alıyor.
Yeterli değilim	1 Ö5	Ö5: Hayır, çünkü teknoloji ile fazla iç içe olan biri değilim.

Tablo 7 incelendiğinde cevapların uzaktan eğitim sürecini verimli bir şekilde yönetme konusunda yeterliyim f(5) kısmen yeterliyim f(4), yeterli değilim f(1) şeklinde dağıldığı görülmektedir. Uzaktan eğitim sürecini yönetme öz yeterliliğine sahip olduğunu belirten Ö4: *Okul öncesi öğretmeni olarak verdiğim dersleri uzaktan eğitime uygun şekilde getiriyorum ve uygulamalarda kendimi yeterli görüyorum* ve Ö6: *Şu an için yeteri kadar tecrübeye sahip olduğumu düşünüyorum. Ancak her gün uzaktan eğitimin, uygulamaların, uygulanacak stratejilerin üzerine yeni bilgilere ulaşıyoruz* şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Süreci yönetmede kısmen yeterli olduğunu düşünen Ö1: *Kısmen bu süreçle birlikte uzaktan eğitim hakkında kendimi geliştirmeye çalışıyorum.* şeklindeki ifadesiyle kendisini uzaktan eğitim sürecine uyum sağlayacak şekilde geliştirmeye çalıştığını ifade etmiştir. Uzaktan eğitim sürecinin etkili yönetilebilmesi için teknoloji kullanım becerisinin olması yönüne vurgu yapan ve bu

doğrultuda kendini süreci yönetmede yeterli görmediğini ifade eden Ö5: *Hayır, çünkü teknoloji ile fazla iç içe olan biri değilim.* şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinin pandemi gibi olağanüstü durumlarda uygulanması zorunlu olan bir yöntem olduğunu ifade etmişlerdir. Hamutoğlu vd. (2017) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitim uygulamalarının avantajlı; zaman ve mekândan bağımsızlık, sadelik vb. ve dezavantajlı; dönüt alınamama, denetimin yapılamaması gibi noktaları olduğunu belirtmektedirler. Araştırmacılar okul öncesi eğitimin uzaktan eğitim yoluyla uygulanabilirliği sorusuna eşit oranda cevap vermişlerdir. Elde edilen bulgular doğrultusunda diğer eğitim kademeleri gibi okul öncesinin kesintiye uğramaması ve devam etmesi için uzaktan eğitim yoluyla uygulanması gerektiği, çocukların okulla bağlarının kopmaması gerektiği, velilerin çocuklarla daha etkili vakit geçirmelerini sağladığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu süreçte EBA (Eğitim Bilişim Ağı) da yayınlanan içeriklerin de çocukların ilgisini çekecek boyutta hazırlandığı ve öğretmenler tarafından kullanıldığı belirlenmiştir. Benzer şekilde Doğan ve Koçak (2020) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin Eba uygulamasını yüksek oranda faydalı bulduklarını belirtmektedir. Okul öncesi eğitimin uzaktan eğitim yoluyla uygulanabilen bir eğitim süreci olmadığını ifade eden öğretmenler uzaktan eğitimin çocukların gelişim özelliklerine aykırı olduğu, onların ekran değil akraza ihtiyaçları olduğu, çocukları ekran başında kilitlemenin uzun vadeli olumsuz sonuçları olabileceği bulgularına ulaşılmıştır. Demir ve Kale (2020) çalışmalarında öğretmenlerin salgın gibi olağanüstü şartlarda uzaktan eğitim uygulamalarının öğrencilerin sosyal, fiziksel, psikolojik bakımdan desteklenmesi için uygun etkinliklerle desteklenmesi gerektiği ayrıca öğrencilere uzaktan eğitim uygulamaları için gerekli yeterliliklerin önceden kazandırılması gerektiği belirtilmiştir. Kuset, Özgem, Şaşmacıoğlu, Güldal Kan (2021) çalışmalarında çocukların Covid 19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim uygulamaları sayesinde eğitimden tamamen kopmamalarının sağlandığı belirtilmiştir. Genel olarak bakıldığında bu bulgular içinde bulunduğumuz pandemi sürecinin etkilerini azaltmak için uygulanabilecek en iyi yöntem olarak gördükleri ve okul öncesinin ilkokula hazırlık misyonunun yerine getirilmesi için uzaktan eğitim yolu ile okul öncesinin ve genel olarak uzaktan eğitimin devam ettirilmesi gerektiği ifade edilebilir.

Okul öncesi öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadıkları sorunlar analiz edildiğinde yaşanan sorunların planlama, süreç ve değerlendirme boyutlarında toplandığı belirlenmiştir. Planlama noktasında öğretmenlerin çoğu zorluk yaşamadıklarını hatta bültenleri daha yoğun ve

amaçlı hazırladıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin asıl sorunlarının uygulama ve özellikle değerlendirme kısmında yaşadıkları belirlenmiştir. Uzaktan eğitimde uygulama ve etkinlik seçiminin yetersiz kaldığı, çocuğun dış faktörlerden (aile, ev, ortam) etkilendiği, arkadaşları ve öğretmenleri ile etkili bir şekilde iletişime geçemedikleri, teknik sorunların çok fazla yaşandığı, bulgularına ulaşılmıştır. Öğretmenler değerlendirme boyutunda çocukları gözlemleyemediklerini, kazanımları edinip edinmediklerini tespit edemediklerini, etkinlik çıktılarının veli desteği ile yapıldığını ve değerlendirme konusunda oldukça tedirgin oldukları gelişim raporlarını neye göre oluşturacakları konusunda şüpheli oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Atilas vd. (2021) pandemi sürecinde yürüttükleri erken çocukluk uzmanlarının karşılaştıkları zorluklar konulu çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde özellikle değerlendirme boyutunda problem yaşadıkları belirtilmektedir. Süreci gözlemlemeden yapılan değerlendirmenin eğitim hedeflerine uygun olmadığı belirtilmektedir. Kuset, Özgem, Şaşmacıoğlu, Güldal Kan (2021) yaptıkları uzaktan eğitimin okul öncesi çocukları üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik araştırmada en temel sorunun iletişim kurma olduğu belirlenmiştir. Okul öncesi eğitim çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyen ve gözlem yakın takip ve uygun uyarıcı ortamlarda gerçekleşen bir eğitimidir. Okul öncesi eğitimin temelinde oyun ve deneyimleyerek öğrenme söz konusudur. Bu bakış açısıyla öğretmenler özellikle uzaktan eğitim sürecinde uygulama ve değerlendirme kısmında sorun yaşadıklarını belirtmiş olabilirler.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin ailelerle olan iletişim süreçleri değerlendirildiğinde öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde ailelerin bir köprü görevi üstlendiğini ve ailelerin desteği olmazsa sürecin etkili bir şekilde yürütülemeyeceği ve ailelerle daha verimli ilişkiler geliştirildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Sirem ve Baş (2020) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitim sürecinde ailelerin sürece dâhil edilmesinin okuma güçlüğü yaşayan çocukların motivasyonlarını artırıcı etkisinden bahsedilmektedir. Aile ilişkileri noktasında ailelerle iletişim kopuklukları yaşandığı, öğretmenin eğitim stratejisini aileye anlatamadığı için sorun yaşadığı bulgularına da ulaşılmıştır. Alisinanoğlu, Karabulut, Türksoy (2020) yaptığı çalışmada, pandemi sürecinde ailelerin, çocuklarının üzerinde öğretmenlerinin sözlerinin daha etkili oldukları inancıyla uzaktan eğitim süreci hakkında öğretmenler tarafından bilgilendirilme beklentisi olduğunu belirtmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim uygulamalarında yaşanan zorluklara ilişkin çözüm önerileri incelendiğinde veli ve çocuklara teknolojik malzeme ve materyal temini noktasında destek olunması gerektiği, uygulama sürecinde sürenin kısaltılması ve çocukların daha

aktif olabilecekleri etkinlikler hazırlanabileceği, öğretmenlere ve velilere eğitimler verilebileceği bulgularına ulaşılmıştır. Burke ve Dempsey (2020) oluşturdukları raporda İrlanda da görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitimi verimli bir şekilde yürütebilecek dijital becerilere yeteri kadar sahip olmadıkları belirtilmektedir. Aral ve Kadan (2021) yaptıkları çalışmada, alt yapı yetersizliği, katılımın sağlanamaması, ailelerin yeteri kadar destek vermemesi ve ailelerin olumsuz tutumları sebebiyle uzaktan eğitimin verimli bir şekilde yürütülemediğini belirtmişlerdir

Okul öncesi öğretmenin uzaktan eğitim sürecinde sahip olması gereken becerilerin neler olduğu dönütleri analiz edildiğinde öncelikli olarak teknoloji kullanma becerisi, iletişim becerisi, gözlem, yaratıcılık, plan hazırlama ve uygulama becerilerine sahip olması gerektiği bulgularına ulaşılmıştır. Baade vd. (2020) yaptıkları çalışmada pandemi sürecinin temel eğitim öğretmenlerinin kişisel ve mesleki yaşantılarını etkilediği ve farklı beceri ve yetkinlik alanları edinme ihtiyacı ortaya çıkardığı belirtilmektedir. Bozkurt (2020) yaptığı çalışmada dijital becerilerin edinilmesinin ve dijital yeterlilik ve dijital okuryazarlık bilginin bu çağ için önemine vurgu yapılarak sadece öğrenen ve öğretenlerin değil tüm vatandaşların bu becerileri edinmesinin pandemi sonucu ortaya çıkan küresel rekabet durumunun başarılabilmesini belirtilmektedir. Benzer şekilde Balcı (2020) yaptığı çalışmada öğretmenlere çevrimiçi eğitimlerin ve rehberlik hizmetlerinin sunulması gerekliliği ifade edilmektedir. Can (2020) yaptığı çalışmada açık ve uzaktan eğitim sisteminin altyapı ve erişim içerik, tasarım, güvenlik, pedagojik, güvenlik ve kalite açısından güçlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Ünal ve Bulunuz (2020) yaptığı çalışmada Fen Bilgisi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi gerekliliği belirtmektedir. Bakıoğlu ve Çevik (2020) yaptıkları çalışmada ise uzaktan eğitim sürecinin fen bilgisi öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini olumlu etkilediği, öğretmenlerin kendilerini geliştirebilmek için zaman ayırabildikleri belirtilmektedir.

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecini etkili ve verimli bir şekilde yürütebilme öz yeterlilik algıları analiz edildiğinde öğretmenlerin kendilerini mesleki olarak ve teknoloji kullanımı noktasında yeterli ve kısmen yeterli olarak gördükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Demir ve Kale (2020) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin çoğunluğunun uzaktan eğitim konusunda kendilerini yeterli ve orta düzeyde yeterli olarak gördüğü belirlenmiştir. Araştırmada 1-10 yıl arasında hizmet süresine sahip olan öğretmenlerin teknolojiyi daha aktif kullanmaları uzaktan eğitim sürecini yönetmeye yönelik öz yeterlilik algılarını etkiliyor olabilir.

Araştırma bulguları sonucunda şu öneriler sunulmaktadır;

Öğretmenlere eğitim öğretim sürecine yönelik kullanılacak teknolojik uygulamalarının tanıtımı ve online sistemde farklı etkinlik sunum formatları içeren bilgisayar programları tanıtılabilir, bu konuda hizmet içi eğitimler düzenlenebilir. Velilerin okul öncesi süreçte eğitime nasıl ortak olunacağına ilişkin akademisyenler tarafından bilgilendirme toplantıları verilebilir. Veli ve çocuklara teknolojiye ulaşma ve kullanma bilgilendirme toplantıları ve çalışmaları yapılabilir. Sorunların tespiti için örneklem grubu çeşitlendirilebilir daha çok öğretmene ve bölgeye ulaşabilmek adına nicel bir çalışma yapılabilir. Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik teknolojiyi doğru kullanma farkındalığının artması için il ve ilçe bazında online şekilde çocuk tiyatroları sunulabilir.

Kaynakça

- Akdemir, A. (2011). Yükseköğretimimizde uzaktan eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* 1(2), 69-71.
- Akkaş Baysal, E., Ocak, G. ve Ocak, İ. (2020). Covid-19 Salgını sürecinde okul öncesi çocuklarının eba ve diğer uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin ebeveyn görüşleri, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 6(2), 185-214. <https://doi.org/10.47615/issey.835211>
- Akoğlu, G., ve Karaaslan, B. (2020). COVID-19 ve izolasyon sürecinin çocuklar üzerindeki olası psikososyal etkileri. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 99-103.
- Alisinanoğlu, F., Türksoy, E., ve Karabulut, R. (2020). Pandemi sürecinde çocukluk dönemi korkuları. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 6(14), 447-568.
- Aral, N. ve Kadan, G. (2021). Pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları problemlerin incelenmesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(2), 99-114.
- Arı, A. G., ve Kanat, M. H. (2020). Covid-19 (Koronavirüs) üzerine öğretmen adaylarının görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Salgın Hastalıklar Özel Sayısı), 459-492
- Atilas, J. T., Almodóvar, M., Chavarría Vargas, A., Dias, M. J., & Zúñiga León, I. M. (2021). International responses to COVID-19: challenges faced by early childhood professionals. *European Early Childhood Education Research Journal*, 29(1), 66-78.
- Ayaz Töral, D. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde 4-13 yaş grubu öğrencilerine yönelik uzaktan çalgı öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri . *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5 (1) , 21-43 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/debder/issue/60841/811160>

- Baade, J. H., Gabiec, C. E., Carneiro, F. K., Micheluzz, S. C. P., & Meyer, P. A. R. (2020). Professores da educação básica no brasil em tempos de covid-19. *Holos*, 5, 1-16.
- Bakioğlu, B., ve Çevik, M. (2020). COVID-19 Pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 1-16
- Balcı, A. (2020). Covid-19 özelinde salgınların eğitime etkileri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(3), 75-85.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Burke, J.,& Dempsey, M. (2020). COVID-19 Practice in primary schools in Ireland report. National University of Ireland Maynooth, Ireland. <https://www.into.ie/app/uploads/2020/04/COVID-19-Practice-in-Primary-Schools-Report1.pdf>.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Civelek, P., ve Uyanık, G. (2020). Okul Öncesi eğitimde ‘Okul Dışarıda Günü’ etkinliklerinin incelenmesi: Covid-19 pandemisinin etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 3(2), 116-134. <http://doi.org/10.33400/kuje.814337>
- Çaykuş, E. T., ve Mutlu Çaykuş, T. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde çocukların psikolojik dayanıklılığını güçlendirme yolları: Ailelere, öğretmenlere ve ruh sağlığı uzmanlarına öneriler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 95-113.
- Çiftçi, B.,ve Aydın, A. (2020). “Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Platformu Hakkında Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Görüşleri”, *Türkiye Kimya Derneği Dergisi Kısım C: Kimya Eğitimi*, 5(2), 111-130
- Dağlıoğlu, E., ve Genç, H. (2018). *Erken Çocukluk Eğitimine Giriş*. Anı yayıncılık
- Demir Öztürk, E., Kuru, G., & Demir Yıldız, C. (2020). Covid-19 pandemi günlerinde anneler ne düşünür çocuklar ne ister? Anne ve çocuklarının pandemi algısı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5) , 204-220
- Demir, S. ve Kale, M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre Covid-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(8), 3445-3470. doi: <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44492>.
- Doğan, S., & Koçak, E. (2020). EBA sistemi bağlamında uzaktan eğitim faaliyetleri üzerine bir inceleme. *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(14), 111-124.
-

- Duban, N. & Şen, F. G. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının covid-19 pandemi sürecine ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 357- 376
- Düzgün, S., ve Sulak, S. E. Öğretmen adaylarının covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 619-633.
- Er Türküresin, H. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 597-618.
- Erfidan, A. (2019). *Derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri: Balıkesir Üniversitesi örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir
- Gülнар, B. (2003), *Bilgisayar ve İnternet Destekli Uzaktan Eğitim Programlarının Tasarım Geliştirme ve Değerlendirme Aşamaları (SUZEP ÖRNEĞİ)*, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Hamutoğlu, N , Sezen Gültekin, G , Savaşçı, M . (2019). Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri: Açıköğretim Uygulamaları . *Yükseköğretim Dergisi* , 9 (1) , 19-28 . <https://doi.org/10.2399/yod.18.023>
- Kaleli-Yılmaz, G. & Güven, B. (2015). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 6(2), 299-322.
- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N., ve Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 19, 220-241.
- Kuset, Ş., Özgem, K., Şaşmacıoğlu, E. ve Güldal Kan, Ş. (2021). Evaluation of the impact of distance education on children in preschool period: Teachers' opinions. *Near East University Journal of Education Faculty (NEUJE)*, 4(1), 78-87. doi: <https://doi.org/10.32955/neuje.v4i1.287>.
- Mart, M., ve Kesicioğlu, O.S. (2020). COVID-19 Pandemi sürecinde ailelerin evde oyun oynamaya ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 946-958.
- Mercan, A. (2018). *Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri ve hazırbulunuşlukları: Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon
- Orhan, G., & Beyhan, Ö. (2020). Teachers' perceptions and teaching experiences on distance education through synchronous video conferencing during Covid-19 pandemic. *Social Sciences and Education Research Review* 7(1), 8-44
-
-

- Özgöl, M., Sarıkaya, İ. ve Öztürk, M. (2017). Örgün eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 294-304.
- Sirem, Ö. ve Baş, Ö. (2020). Okuma güçlüğü olan ilkokul öğrencilerinin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri. *Turkish Studies*, 15 (4), 993-1009. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43346>
- Tarkoçin, S., Alagöz, N. ve Boğa, E. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının pandemi sürecinde (COVID19) davranış değişiklikleri ve farkındalık düzeylerinin anne görüşlerine başvurularak incelenmesi. *Turkish Studies*, 15(6), 1017-1036. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44338>
- Ünal, M., ve Bulunuz, N.(2020). Covid-19 salgını dönemi uzaktan eğitim çalışmaları ve sonraki süreçle ilgili fen bilimleri öğretmenlerinin görüş ve önerileri. *Millî Eğitim* 49(1), (343-369)
- WHO. (2020). Coronavirus disease (covid-19) Pandemic. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
- Yadigar, G. (2010). Uzaktan eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi (G.Ü. Bilişim Sistemleri uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programı örneği). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Genişletilmiş Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yurtbakan, E.,ve Akyıldız, S. (2020). Sınıf öğretmenleri, ilkokul öğrencileri ve ebeveynlerin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(6), 949-977.